

**Formulier ten behoeve van het indienen van vragen als bedoeld in artikel 4.27 van het
Reglement van Orde VV en commissies Delfland**

Titel: Hoge waarden Pfos in water Forepark

Omschrijving problematiek

Er zijn hoge PFOS-waarden gemeten in een sloot op het op bedrijventerrein Forepark. Nav het gebeuren en de acties van Delfland, waarover de VV is geïnformeerd, willen de volgende partijen, Water Natuurlijk, PvdA, PvdD, AWP en CDA, de volgende vragen stellen,

Vragen:

- 1) Heeft u kennisgenomen van het artikel 'Hoogste PFAS concentratie in oppervlaktewater bij Haagse woonwijk, bewoners weten van niets' van radioprogramma Pointer op 13 juli 2023?
- 2) Zijn de portefeuillehouders 'bagger' en 'waterkwaliteit' destijds geïnformeerd over deze extreme meetresultaten? Zo ja, hoe zijn ze geïnformeerd?
- 3) Klopt het dat de gemeten waarde (180 nanogram PFOS per liter) 25.000 maal hoger was dan de grenswaarde van het RIVM voor oppervlakte water?
- 4) Hoe verhoudt deze waarde zich t.o.v. van de huidige normen van het RIVM?
- 5) Wat is volgens u de verklaring voor deze hoge meetwaarde?
- 6) Uit data van de Brandweer Haaglanden blijkt dat er op 7 november 2020 een brand was op het bedrijventerrein Forepark. Is dit de oorzaak van de hoge PFOS waarden? Is er destijds direct actie ondernomen? Zo ja, welke acties?
- 7) Bent u het eens dat zelfs als de sloot formeel geen zwemwater is, er wel naar moet worden gestreefd om binnen de normen van het RIVM te blijven? Waarom is dit niet op deze manier gecommuniceerd op de website van het Hoogheemraadschap?
- 8) Waarom is er destijds na de constatering van de vergissing bij het verwerken van de meetwaarden niet direct opnieuw actie genomen?
- 9) Is er vaker een dergelijke onverklaarbare, hoge meetwaarde geconstateerd in het gebied van Delfland? Zo ja, kunt u wat voorbeelden geven en aangeven hoe vaak dit voorkomt?
- 10) Heeft u voldoende zicht op eventuele verwisselingen van metingen bij andere waterlichamen in ons beheersgebied? Zo ja, kunt u de frequentie van dergelijke 'fouten' aangeven?
- 11) Wat zijn de gevolgen van deze extreme PFOS waarden op het ecosysteem (water, bodem, planten, dieren) , direct rondom de betreffende sloot en verder in het systeem?
- 12) Heeft u inzicht in de verspreiding van deze hoge waarden naar andere wateren in de wijk?
- 13) Ondanks het feit dat de betreffende sloot officieel geen zwemwater is, is het toch waarschijnlijk dat mensen daar zwemmen, waarom heeft u de bewoners niet geïnformeerd over de risico's?
- 14) Hetzelfde geldt voor vissers, die niet altijd de vis terug in het water gooien, maar opeten. Voelt u zich als hoogheemraadschap verantwoordelijk om vissers adequaat te informeren over de risico's?
- 15) Is het mogelijk dat omwonenden (direct en iets verder in het systeem) met het slootwater hun tuin of moestuin sproeien? Voelt u zich als hoogheemraadschap niet verantwoordelijk om bewoners adequaat te informeren over de risico's?
- 16) Welke lessen heeft u geleerd van deze casus?

Vragen en Antwoorden:

1. Heeft u kennisgenomen van het artikel 'Hoogste PFAS concentratie in oppervlaktewater bij Haagse woonwijk, bewoners weten van niets' van radioprogramma Pointer op 13 juli 2023?

Antwoord:

Ja.

2. Zijn de portefeuillehouders 'bagger' en 'waterkwaliteit' destijds geïnformeerd over deze extreme meetresultaten? Zo ja, hoe zijn ze geïnformeerd?

Antwoord:

De portefeuillehouders 'bagger' en 'waterkwaliteit' zijn destijds niet geïnformeerd. De betreffende meting was hoog, te weten 180 nanogram per liter in het oppervlaktewater. Deze lag boven de risico grenswaarde die het RIVM nu en toen veilig acht(te) voor oppervlaktewater (0,65 nanogram per liter). Deze risicogrenswaarde is echter alleen van toepassing voor het frequent eten van verontreinigde vis uit verontreinigd oppervlaktewater. Bovendien lag de gemeten waarde binnen de toen geldende risico grenswaarde voor drinkwater (530 nanogram per liter). Omdat de betreffende sloot niet als zwemwater is aangewezen, het in deze wijk verboden is zelf gevangen vis mee te nemen en de verontreinigde waterbodem (deels) is verwijderd, werd het risico voor omwonenden operationeel als gering ingeschat en is de informatie niet met het college en de verenigde vergadering gedeeld.

3. Klopt het dat de gemeten waarde (180 nanogram PFOS per liter) 25.000 maal hoger was dan de grenswaarde van het RIVM voor oppervlaktewater?

Antwoord:

Dat klopt niet, op het moment van de meting was de norm voor oppervlaktewater 0,65 nanogram per liter. Dit is nog steeds de formele norm. De overschrijding van 25.000 maal boven de norm geldt ten opzichte van een nieuw voorgestelde risico grenswaarde (2022) van het RIVM voor oppervlaktewater van 0,007 nanogram, die toen (2021) nog niet bekend was. Deze nieuwe risico grenswaarde is door het Rijk nog niet als nieuwe norm vastgesteld.

4. Hoe verhoudt deze waarde zich t.o.v. van de huidige normen van het RIVM?

Antwoord:

De KRW-norm voor oppervlaktewater is 0,65 nanogram per liter.

De in 2022 voorgestelde risico grenswaarde van het RIVM is 0,007 nanogram per liter. Deze is niet vastgesteld als norm.

De risico grenswaarde voor zwemwater is 120 nanogram per liter.

De norm voor drinkwater is 100 nanogram per liter PFAS 20-som. Dit is de som van 20 soorten per- en polyfluoralkylstoffen die risicovol worden geacht met voor menselijke consumptie bestemd water (Drinkwaterrichtlijn). Hier moet in 2026 aan voldaan zijn. In 2021 was dit 530 nanogram per liter.

5. Wat is volgens u de verklaring voor deze hoge meetwaarde?

Antwoord:

Het onderzoek naar de bron van de vervuiling is in 2021 niet uitgevoerd. Dit is te wijten geweest aan een onjuiste interpretatie van een meting in een hemelwaterafvoer op de locatie. De meting van 2.200 nanogram per liter in het riool is genoteerd met een komma, waardoor deze lager leek dan in werkelijkheid het geval was. Hierdoor is er geen onderzoek gedaan naar de oorzaak van de vervuiling. Deze vergissing is pas aan het licht gekomen nadat het radioprogramma Pointer onlangs berichtte over de PFOS-waarden in de betreffende sloot.

Delfland en de Omgevingsdienst Haaglanden gaan samen onderzoek doen naar de mogelijke bron(nen) van vervuiling. Delfland en de omgevingsdienst willen het onderzoek goed en zorgvuldig uitvoeren: daardoor kan het nog enige tijd duren voordat hierover meer bekend is. Ook kunnen meerdere metingen nodig zijn.

6. Uit data van de Brandweer Haaglanden blijkt dat er op 7 november 2020 een brand was op het bedrijventerrein Forepark. Is dit de oorzaak van de hoge PFOS-waarden? Is er destijds direct actie ondernomen? Zo ja, welke acties?

Antwoord:

Dat weten we niet. De eerste monsters van de waterbodem van het bedrijventerrein Forepark zijn in april 2020 genomen, ruim een half jaar voor de brand in november. De meting in een hemelwaterafvoer op de locatie is in 2021 uitgevoerd. Door een onjuiste interpretatie van de meting is verder geen onderzoek gedaan naar de oorzaak van de vervuiling (zie ook antwoord bij vraag 5).

7. Bent u het eens dat zelfs als de sloot formeel geen zwemwater is, er wel naar moet worden gestreefd om binnen de normen van het RIVM te blijven? Waarom is dit niet op deze manier gecommuniceerd op de website van het Hoogheemraadschap?

Antwoord:

Wij zijn het daarmee eens. Dit communiceren wij dan ook op onze website: "Het uitgangspunt is dat een onbekende stof een potentieel risico vormt, totdat het tegendeel is bewezen." Ook staat er: "Welke risico's we bij het verwerken en hergebruiken acceptabel vinden, is een maatschappelijke discussie die waterschappen samen met andere overheden en maatschappelijke partners moeten voeren."

Wij blijven het Rijk het belang van duidelijke normen onder de aandacht brengen. Gevoed door deskundigen als het RIVM is het uiteindelijk de wetgever die de norm vaststelt. Daarnaast roepen wij samen met andere waterschappen en de Unie van Waterschappen, het Rijk, instanties en bedrijfsleven op om de verspreiding van vervuilende stoffen zoals PFAS tegen te gaan.

8. Waarom is er destijds na de constatering van de vergissing bij het verwerken van de meetwaarden niet direct opnieuw actie genomen?

Antwoord:

De gemaakte vergissing, die betrekking had op het brononderzoek, is destijds niet opgemerkt. Zie het antwoord bij vraag 5. Deze vergissing is ontdekt naar aanleiding van het onderzoek door radioprogramma Pointer.

9. Is er vaker een dergelijke onverklaarbare, hoge meetwaarde geconstateerd in het gebied van Delfland? Zo ja, kunt u wat voorbeelden geven en aangeven hoe vaak dit voorkomt?

Antwoord:

Wij bemonsteren voorafgaand aan het baggeren standaard de waterbodem op een standaardpakket van PFAS-en, waaronder PFOS. In 2020 gaf de analyse van de waterbodem een PFOS-waarde boven interventiewaarde (tijdelijke interventiewaarde was destijds 110 microgram per kilogram droge stof, en deze is per 2021 een definitieve interventiewaarde op 59 microgram per kilogram droge stof) aan. Er zijn binnen ons beheergebied op dit moment geen vergelijkbare situaties bekend voor PFOS.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat PFAS in waterbodems binnen Delfland bijna nooit worden waargenomen boven de norm. Het valt niet uit te sluiten dat we in de toekomst PFAS in onze waterbodems zullen constateren. Wij stellen voor om met de verenigde vergadering een beeldvormende discussie over mogelijke handelingsperspectieven voor te bereiden.

10. Heeft u voldoende zicht op eventuele verwisselingen van metingen bij andere waterlichamen in ons beheersgebied? Zo ja, kunt u de frequentie van dergelijke 'fouten' aangeven?

Antwoord:

Onze medewerkers werken in alle gevallen zo zorgvuldig als mogelijk. Niettemin blijft het werk bij Delfland mensenwerk, waar fouten af en toe voor kunnen komen. Wij betreuren de gemaakte fout, maar hebben gezien de professionaliteit van onze organisatie en onze medewerkers geen aanleiding te veronderstellen dat dergelijke fouten frequent gemaakt worden. Wij hebben dan ook geen kennis van andere vergissingen bij het verwerken van meetresultaten. Wel was er bij de waterkwaliteitsrapportage van 2022 sprake van een technisch defect bij een meetpunt, de commissie is hierover geïnformeerd en het defect is hersteld.

11. Wat zijn de gevolgen van deze extreme PFOS-waarden op het ecosysteem (water, bodem, planten, dieren), direct rondom de betreffende sloot en verder in het systeem?

Antwoord:

Helaas kunnen wij hier geen uitspraken over doen. Wij hebben daarom contact opgenomen met de GGD Haaglanden en zij beantwoorden momenteel de vragen over gezondheidsrisico's. GGD Haaglanden via (088) 355 01 00 of gezondheidsmilieu@ggdhaaglanden.nl.

12. Heeft u inzicht in de verspreiding van deze hoge waarden naar andere wateren in de wijk?

Antwoord:

Delfland deed de afgelopen weken veertien metingen in het water van de sloten op het bedrijventerrein en in de woonwijk. In de woonwijk liggen de gemeten waarden tussen de 9,5 en 13 nanogram PFOS per liter slootwater. Volgens de Europese norm voor de Kaderrichtlijn Water (KRW), die als doel heeft om de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater te waarborgen, mag slootwater maximaal 0,65 nanogram PFOS per liter bevatten. De vervuilde sloot op het bedrijventerrein, die eerder door Delfland is afgesloten, bevatte volgens de laatste meting 260 nanogram per liter. Tijdens de metingen in de sloten zijn ook andere PFAS-stoffen in het water aangetroffen. Het gaat om concentraties boven de detectiegrens. Alleen voor PFOS, PFOA bestaan normen en voor GenX bestaat een risicogrenswaarde. De metingen zijn aan het RIVM voorgelegd om hier een duiding aan te geven. Deze duiding verwachten we begin week 33.

13. Ondanks het feit dat de betreffende sloot officieel geen zwemwater is, is het toch waarschijnlijk dat mensen daar zwemmen, waarom heeft u de bewoners niet geïnformeerd over de risico's?

Antwoord:

Op 21 juli jl. is de vervuilde sloot op het bedrijventerrein Forepark afgesloten om te voorkomen dat het vervuilde water zich verspreidt. Er zijn tevens waarschuwborden geplaatst met de tekst: "Deze sloot is afgesloten in verband met PFAS. Advies: "niet vissen of zwemmen, niet gebruiken voor moestuin, huisdieren niet laten zwemmen/drinken." Op vrijdag 28 juli jl. hebben omwonenden en bedrijven van de met PFOS vervuilde sloot op het bedrijventerrein Forepark in Den Haag een brief ontvangen over de actuele situatie bij en rondom de sloot.

De vraag waarom we in het voorjaar van 2021 niet hebben geïnformeerd, toen de waarde van 180 nanogram per liter werd gemeten, is onder vraag 2 beantwoord. Wel zijn wij ons er terdege van bewust dat deze vraag onderdeel hoort te zijn van een bredere politieke afweging op welke wijze Delfland gericht, continu, op het niveau van een of enkele sloten, zou moeten communiceren wanneer overschrijdingen van bepaalde grenswaarden plaatsvinden. Graag gaan we hierover na de zomer fundamenteel met u in gesprek.

14. Hetzelfde geldt voor vissers, die niet altijd de vis terug in het water gooien, maar opeten. Voelt u zich als hoogheemraadschap verantwoordelijk om vissers adequaat te informeren over de risico's?

Antwoord:

We wijzen er op dat gevangen vis in deze wijk moet worden teruggezet (Stadsvisbewijs Hengelsportvereniging Groene Hart). De sloten op het Forepark zijn niet aangewezen als vissloten, vissen is daarom niet toegestaan.

15. Is het mogelijk dat omwonenden (direct en iets verder in het systeem) met het slootwater hun tuin of moestuin sproeien? Voelt u zich als hoogheemraadschap niet verantwoordelijk om bewoners adequaat te informeren over de risico's?

Antwoord:

Zie antwoord bij vraag 13. Wij adviseren omwonenden het slootwater niet te gebruiken voor het besproeien of watergeven van moestuinen.

16. Welke lessen heeft u geleerd van deze casus?

Antwoord:

Deze vraag komt in een later stadium aan de orde wanneer wij deze casus evalueren.

Considerans, aanleiding van, toelichting op of achtergrond

De aanleiding is het artikel van Pointer en de reactie van Delfland op deze gebeurtenis.

[Dossier PFAS - Delfland \(hhdelfland.nl\)](https://www.hhdelfland.nl/dossier-pfas-delfland)

Dit formulier richten aan de voorzitter van de verenigde vergadering van Delfland pdaverveldt@hhdelfland.nl met afschrift aan verenigdevergadering@hhdelfland.nl

IN TE VULLEN DOOR LOKET BESTUURSONDERSTEUNING:

DMS nummer: 2212962

Datum en tijdstip ontvangst: 21-7-2023 - 10.43 u

Datum D&H behandeling: 22-08-2023

Datum publicatie (wordt opgenomen in titel):